

Božena LOBOREC

SMIJEH NAŠ SVAGDAŠNJI

(ZBIRKA PJESAMA KRALJU TOMISLAVU PAJE KANIŽAJA)

*Pravome se humoru ne smijemo
do suza nego kroz suze.*

Pajo Kanižaj

Ako je po Aristotelu i Hobbesu smiješno u defektima, u ružnoći koja, doduše, ne boli, onda je smiješno, zapravo, žalosno pa i jest - smijeh kroz suze. Za Hegela je sklonost pojedine osobe da ismijava u povećanoj inteligenciji. I za Darwina smijeh je stanje duha, a Freud kaže da šala mora biti inteligentna ili nije šala. Schilleru je "bježanje" u smiješno jedna od mogućnosti rješenja problema, a Freud humor smatra najvećom obranom. Isto misli i Kundera kojemu je šala brana između čovjeka i svijeta. Bilo kako bilo, kad je postao homo sapiens, tj. kad je počeo apstraktno misliti, čovjek je "izmislio" smijeh i do danas razvio u svojem organizmu cijeli sustav za smijeh, jer smijeh kao ni potreba za smiješnim, kažu znanstvenici, ne ovisi samo o centru za smijeh u čeonom dijelu mozga. "Pritiješnjen općim strahovima, ratom, bolestima, atomskom katastrofom, usamljen i izgubljen, čovjek ima snažnu potrebu da se identificira s nekim tko je sposoban da sve to nadvlada. Jer na suprotnom polu od smijeha je agresija. Humor ruši barijere, sprečava sukobe, poboljšava odnose, daje nove kvalitete življenju, dakako pozitivne i s biološkog i s psihičkog stajališta... Svaki paradoks, apsurd, glupost, nesklad, alternativa, raskorak, neodlučnost, dvosmislenost izazov su umnoj djelatnosti. Smiješak je prirodan, atavistički znak, dijete se osmjehuje u majčinoj utrobi, ali smijeh se mora naučiti jer se temelji na sposobnosti apstraktnog mišljenja. Prvi se smijeh pojavljuje u četvrtom mjesecu života, ali se apstraktno počinje shvaćati tek od sedme godine života" (Feljton Petra Bakuna "Smijeh i zdravlje", Vjesnik, prosinac 1987.). Nažalost, mnogo je ljudi koji nikad ne nauče smijeh, ali blaženi oni koji su ga izučili. Samo što se ljudi rađaju s raznim sklonostima pa su tako neki rođeni da prepoznaju smiješno i da nam ga tzv. igrom riječi podastiru. Među njima je Pajo Kanižaj, nezamjenjivi i neuništivi koprivnički huncmut.

Nietzsche je cinički rekao da je čovjek toliko usamljen da je morao izmisliti smijeh, a Matoš kaže da su smijeh i suze brat i sestra, pa ako se i smijemo kroz suze, neporecivo je da smijeh dušu oplemenjuje. Smijmo se, dakle!

Sinonim za kajkavski humor je Petrica Kerempuh, poznat u kajkavskoj književnosti od 16. stoljeća i ovjenčan Krležinim talentom u Baladama Petrice Kerempuha. Knjiga O Petrici Kerempuhu Jakova Lovrenčića "Petrica Kerempuh iliti čini i življenje čoveka prokšenoga" tiskana je u Varaždinu

1834. godine, ali je zapravo prijevod jedne pučke varijante Tilla Eulenspiegela, njemačkog šaljivčine iz Donje Saksonske koji je živio u 14. stoljeću, a čije su vragolije poslije usmene predaje skupljene u knjigu i objavljene 1515. g. i proširene u europske književnosti pa i u našu, ali zadržavši kod nas ime našeg pukog vragolana.

Svakog kajkavskog oštroumnika, prokšenog oštrovidnika, huncmuta, lukavca, vragolana, onog koji će i u najžalosnijem događaju pronaći razloge za smijeh, onog koji se odlikuje blistavim mislima, sugestivnošću, britkošću, pravednošću, proglašavat će u našoj književnosti Kerempuhovim nasljednikom. Kako sve što je Pajo Kanižaj napisao (a i ono što je samo izgovorio) ima gore spomenute osobine, uspoređuju ga s Kerempuhom što je književniku humoristi i satiričaru vrhunsko priznanje. U "Kajkavskom podravskom krugu" Jože Skoka (KAJ, siječanj 1970.) Pajo Kanižaj je dobio visoku ocjenu jer zvuci njegove poezije Skoku su "zvuci s kerempuhovske žice". Kaže Skok da u sentimentalnu, ponekad čak i cmizdravu suvremenu kajkavsku liriku unosi Pajo Kanižaj, poznati zagrebački humorist, svojim vedrim stihovima dašak očekivanog osvježanja i "već u prvom dodiru s njegovim pjesmama osjećamo ... da nam se iz tih stihova - čas humoristički dobroćudno, a čas ironički peckavo - osmjehuje vragoljasti podravski huncmut." Skok govori o Kanižajevoj knjizi (rukopisu) **Kralju Tomislavu** koji je 1971. objavila Biblioteka kulturno-prosvjetnog društva "Zrinski", Čakovec. Do objavljivanja ove knjige Pajo Kanižaj bio je već vrlo poznati hrvatski humorist i satiričar.

Pajo Kanižaj rođen je 22. srpnja 1939. u Đelekovcu, osnovnu školu i gimnaziju završio je u Koprivnici, a od 1958. živi u Zagrebu gdje je diplomirao na Filozofskom fakultetu. Zaposlen je na HTV. Član je DHK.

Svoj humoristički rad počeo je u humorističkim listovima ili u humorističkim rubrikama listova (u Studentskom listu, Večernjem listu, Vjesniku, osnivač je i glavni urednik Paradoksa, glavni urednik Kerempuhovog kalendara), u humorističkim i zabavnim, kasnije dječjim, emisijama Televizije Zagreb. Za humorističke tekstove dobio je podosta nagrada. Spomenimo prvu nagradu za tekst na međunarodnom festivalu humora u Bordighieri, Italija, 1966. g. Aforizmi su mu uvršteni u Veliku Epohinu enciklopediju aforizama (Epoha, Zagreb, 1968). Tekstovi su mu prevedeni na slovački, ruski, njemački, talijanski, mađarski, poljski jezik

A pisati je počeo kao koprivnički gimnazijalac, ili kako za sebe kaže: prvo je pisao po zidovima između parola, a poslije je pisao protiv parola i između redaka. Prve kajkavske pjesme objavio je u Glasu Podravine, a kasnije je objavljivao u Modroj lasti, Kaju, Večernjem listu, Feferonu, zbornicima kao što su Zeleni bregi Zeline, Horvatska zemlica.

Godine 1967. u izdanju Zadruga pisaca, Beograd, objavljena mu je knjiga satiričnih priča i aforizama **Na golom otoku**, Matica Hrvatska, Zagreb, tiskala mu je 1970. g. knjigu aforizama **Jedi bliženja svoga**, a Školska knjiga, Zagreb, knjigu pjesama za djecu (1970) **Bila jednom jedna plava** (2 izdanja), a za koju je prvi dobio književnu nagradu "Ivana Brlić Mažuranić".

Godine 1971. objavljuje knjigu kajkavskih pjesama **Kralju Tomislavu** ("Zrinski", Čakovec).

Godine 1976. Školska knjiga, Zagreb, objavljuje mu pjesme za djecu **Prsluk pucam**, a Mladost, Zagreb, knjigu pjesama za djecu **Šarabara** (tri izdanja). Roman o djetinjstvu u Koprivnici **Zapisi odraslog limača** (Mladost, Zagreb) objavljen je 1978., 1980. i 1987. g. Školska knjiga, Zagreb, objavljuje 1983. g. priče za djecu **Kad sam bio odrastao**, a Mladost, Zagreb, 1986. g. pjesme za djecu **Zeleni brkovi**.

U izdanju Znanja, Zagreb, Biblioteka itd objavljuje 1988. g. humorističke i satiričke pjesme **Jedna stvar na p**, a iste godine Naprijed, Zagreb, objavljuje mu knjigu aforizama **Naprijed u rikverc**. Iste godine objavljuje knjigu za djecu **Ta divna čudovišta** (Naša djeca, Zagreb), a 1989. g. objavljuje (Naša djeca, Zagreb) pet slikovnica istog naziva **Životinjski album**. Iste godine izlaze mu aforizmi na

njemačkom **Friss Deinen Nächstein**, Verlag (izdavač) Wort und Welt, Thaur. Godine 1990. "Veselin Masleša", Sarajevo, objavljuje izbrane pjesme za djecu **Zdrprmapan**.

Pajo Kanižaj je i dramski pisac. Napisao je kazališne (**E moj Gorane, Prvi cvjetni rat, Minica, Šarabara**), televizijske (**E moj Gorane, Guske koje nisu spasile Rim**) i radio-igre (**Vozim, voziš, Repata opsada, Uljez u zvjezdanu prašinu, Java i san, E moj profesore, Uzbuna u šumi, Brašnasta poplava, Rat cvjetova, Boj brojeva**).

Godine 1991. objavljuje slikovnicu **Ure žure vrijeme jure** (Naša djeca, Zagreb), a prema knjizi Ivane Brlić Mažuranić **Čudnovate zgrade šegrta Hlapića** napisao je scenarij za cjelovečernji film (Croatia film, 1992.) i slikovnice u stihovima, a za film **Čarobnjakov šešir** napisao je songove, kao i za mnoge kazališne predstave. Prema priči Ivane Brlić Mažuranić **Djevojčica i neman** napisao je kazališnu predstavu (1992.) za kazalište "Trešnja", Zagreb.

Pajo Kanižaj je vrlo plodan pisac. Iako je mnogo pisao (i piše) za djecu, njegova stvaralačka domena je humor i satira. One se provlače kroz sva njegova djela, nekad manje, nekad više vidljive.

Povijest humora je povijest slobode ljudskog roda. Kruti duhovi, skućeni, duševno lijeni, plačljivi, pokorni, kukavički, zadržti fanatici strahuju od humora jer se boje povrede svoga autoriteta, a upravo su takvi ljudi najčešći objekti ismijavanja. Duhovitost je uvijek bila opasna za vlastodršce (ljudi koji misle, naši su neprijatelji, rekao je Napoleon), a poznato je da Platon nije volio smijeh i smatrao ga je nižom vrstom ponašanja. Kaže Jean-Michel Palmier: "Zajednička crta svim diktaturama i totalitarnim režimima je potpuni nedostatak humora i netrpeljivost prema ironiji", a Kurt Tucholsky, britki i beskompromisni kritičar svoga doba, kojeg je kritika nazvala publicističkim Heineom 20. stoljeća, napisao je 1932. g.: "Satira ima gornju granicu: Buddha joj izmiče. Ona ima i donju granicu: u Njemačkoj su to nacističke snage. One ne vrijede truda, ne može se ciljati tako nisko." Godine 1933. nacisti su javno spalili njegove knjige, a na spaljivanju Goebbels je viknuo: "Zbog njegove arogancije i bezobrazštine, a za vječnu slavu duha njemačkog naroda, vatro, uništi knjige Kurta Tucholskog!" Kakva ironija!

Kritika društvenih i političkih stega, kao i ljudskih mana, iskazana blagom šalom, ironijom, satikom, aforizmom, groteskom, komedijom može živjeti samo onda ako je zaista braniteljica ljudskog duha, a ljudskom duhu treba sloboda rasta. Može ga se tamaniti, progoniti, gaziti, spaljivati, protjerivati na razne načine, ali on će niknuti opet i opet izova jer je ljudski duh neuništiv. A sloboda ljudskog duha najviše se iskazuje u duhovitosti. Tamo gdje vlada užas i strah, tamo nema smijeha, no on se uvijek vraća jer je potreba za slobodom govora neuništiva. Knjige Tucholskog su spaljene, Tucholski se ubio, ali njegova potreba da se obrani ljudsko dostojanstvo slobodom izricanja svih misli ostat će zauvijek. Ne treba zaboraviti činjenicu da bez glupih ne bi bilo pametnih, da bez loših ne bi bilo dobrih i "da nema kontrasta ne bi bilo ni humorista" (Matoš).

I Kanižaj će napisati o sebi: dobio je više nagrada, a u Ljubljani dobio je najveću - četiri mjeseca ("Pisao sam da se na sudu prima mito, a nisam imao dovoljno novaca da to i dokažem"). Biti humorist i satirik i proći kroz sve Scile i Haribde netaknut gotovo je nemoguće.

A kod Paje Kanižaja počelo je upravo s knjigom **Kralju Tomislavu**, objavljenom 1971. g. u kojoj su kajkavske pjesme nastale od 1957. do uključivo 1971. g. Najprovokativniji dio knjige (prvi dio) su **Zašpinčene**. U najveći grijeh protiv socijalizma i jugoslavenstva ubrajala se u ovoj zbirci pjesma **Kralju Tomislavu**, nastala 1966. g. a koja glasi:

Ti bil si prvi
i zato smo ti
spomenik podigli.
Tebe su zdavnja

pojeli črvi
a mi te se sečamo
samo pri tretji krigli.
Setimo se na te
dok smo dobro pripiti
i dok smo sega siti.
Ti si još navek na konju,
a mi smo v riti.

Pjesma je jasno i javno ukazivanje prstom na situaciju u kojoj se nalazi Hrvatska, jasno i javno ukazivanje na krivce, a poslije Karađorđeva imati na grbači **Kralja Tomislava** zaista je bilo vrlo teško. Isticanje hrvatstva moglo mu se kako-tako tolerirati, ali ovako otvorena optužba ne. Kanižajeva knjiga nije bila spaljena kao knjige Tucholskog jer onaj tko je tada imao hrabrosti pisati humor i satiru smatrao se (a smatra se i danas) neozbiljnom osobom, Kitsch-mensch (kič-čovjek) kojemu se s visine političkog establishmenta "velikodušno" oprašta neprikladnost kao što se oprašta i zločestom djetetu s tim da za kaznu ode u kut (što bi kajkavci rekli: klečat na kuruzu). Ako satira ima granicu i ne može ciljati prenisiko, za političko-malograđanske dosege i humorist je vrlo često prenisiko. To ga unizuje, ali i spasava od najgorega. Kao Paju Kanižaja koji svoju slijedeću knjigu objavljuje tek 1976. g. (pjesme za djecu).

I ostale pjesme u knjizi **Kralju Tomislavu** su zašpinčene (šiljaste), iako manje od **Kralja Tomislava**, ali dovoljno prepoznatljive.

U pjesmi **Nigdar se ne zna** on prorokuje:

Nigdar se ne zna
gđa bu komu došel kraj!
Nigdar se ne zna
što se bu vrnul nazaj!

Ili u pjesmi **Vreme**:

Samo dva dana
je sonce grelo,
al su si si ludi bili lepi
i se je bilo veselo.

Je, al tak nemre biti navek.
Čez noć je veter došel,
sonca ni bilo više ni za lek!

Nekaj črnoga se nad zemlom vleče.
Se negda tak skmiči
da po dnevnu vužigamo sveče.

Pjesma **Cucek** završava ovim stihovima:

♦ ♦ ♦
Al po sredini on ide,
a za njim se vleče
kervavi trag.

Se ž njega dole visi
jedino je repa
zašpinčil v zrak!
I tak se po svetu potuca,
a sam si je kriv:
je mogel znati
da nesme tak fest lajati
kaj debeli cucki
nemru mirno spati!

U pjesmi **Vrak vam sele** kaže ovako:

Vi dobro znate
da z menom nigdar neste došli na kraj,
navek sem na kraju
vrnul se nazaj!
Nigdar vam se
ja nis poklonil
i nigdar vam se ne bi!
Štel sem vam vamo reči:
vrak vam sele grebi!

I zaista nije. Pajo se Kanižaj nije poklonio nikad. Nije se poklonio iz jednostavnog razloga što se humoristi i satiričari ne klanjaju. Kad bi se klanjali, ne bi bili satiričari. Oni se mogu ubiti kao Tucholsky, mogu se nasmt svadati kao Karl Kraus, ali se pokloniti ne mogu. U pjesmi **V koga sem se vrgel** poručuje:

V koga si se
dečko, vrgel,
vrak te dal,
fletno se buš
ti pretrgel,
kaj buš znal!

Još i denes
teh su reči
moja vuha puna.
Pretrgli su me,
pretrgli,
ali samo zvuna!

Osim Kanižajevih uglazbljenih kajkavskih popevki kao što su **Vužgi**, **Piti ili ne piti**, **Bilikum i trilikum**, **Primte dečki**, **Jesi videl** i drugih, najpoznatije i Koprivničancima najdraže njegove pjesme su **Nek bu tak** i **Kak sem se rodil**.

V Đelekovcu sem se rodil
v Koprivnicu v školu hodil,

a već puno let
Zagreb je moj celi svet!
Đelekovčani me neću
zato kaj sem gospon,
Koprivničanci pak veliju
da sem selak!
A v Zagrebu misliju
da me z Podravine
donesel sam vrak.

Pak
nek bu tak!
(Nek bu tak!)

Da nekoga iz Podravine donese sam vrak, za svakoga je Podravca veliki kompliment jer to znači ne biti tutlek, ne biti mutlast i cmizdrav, to znači biti tvrdokoran, zahrđan i stekli, to znači imati odvažnosti i duha. A takvi se ne rode svaki dan i ne rode se kao drugi ljudi, kao većina. Kanizaj će to reći na svoj kanizajevski način jer njega je Dioniz, bog smijeha, uzeo "pod svoje" prije rođenja:

Veter cvetje
zapaši,
nerostec svinju
zajaši.
Kvočka leži na jajci
živi se ležu
zajci.

A ja sem na ov svet
pak došel ovak:
donesla me roda
koju je z mokrom krpom
po glavi tresnul
sam vrak!
(Kak sem se rodil)

Kad kajkavac za nekoga kaže da je "dobil z mokrom krpom po glavi", to je isto kao što piše izraelski humorist Ephraim Kishon: "Humorist ne živi sam za sebe. U njegovoj glavi čami jedan mali sekretar (ili modernim riječnikom kazano: čip) koji sve ono što spada u humor bilježi na kori mozga. On bez predaha skuplja ideje i poante. Čak i u snu, po 24 sata na dan, dan i noć. Ali on, taj mali sekretar, nije humoristov sluga nego njegov gazda. Pisac ga ne može nikad isključiti, on je autonoman kao Južni Tiroi ili bol u trbuhu. Taj mini-programator čak i na sprovodu praska u grohotan smijeh i škraba pikantne kuplete na unutarnjim zidovima moje glave." (Još malo pa istina, str. 167).

To znači biti huncmut, ili kako kaže Kanizaj u istoimenoj pjesmi:

Huncmutarije
su mi navek
bile na jeziku

za huncmutarije
sam iskoristil
saku priliku.
I do zadnjeg časa
bum huncmutarije sejal.
Dok se zanavek
pretegnem,
prvo se bum
fest nasmejaj!
(Huncmut)

Ali i huncmut "križa z našega križanja / stalno za sobom vlečem" jer - smijemo se kroz suze. Taj križ je napisao pjesmu **Dok se vrnem**:

Ja sem se rodil
tam v našem kraju
i kak za gospona
tu za me znaju.

Saki dan ancuga
kak za svetek oblečem
i križa z našega križanja
stalno za sobom vlečem.

* * *

I tak se med gospodom motam
a srce me doma vleče,
a doma zdavnja nikoga nema
samo Gliboki teče, teče...

* * *

I na grob mi onda dojte
vi i flaše pune vina,
kucnite se za me jemput,
vrnul se je Kanižaj Pavlina.

Kanižaj je zaljubljenik u Hrvatsku, Podravinu, u Koprivnicu i svoj Đelekovec. Za Kanižaja vrijedi Matoševa misao: "Drugi tuđinski kraj može biti sličan ovome, ali ga toliko ne razumijem jer mi govori tuđim jezikom... Bilje, brda, zvijezde i mjeseci govore u Hrvatskoj istim jezikom kao Hrvati". A Kanižajevim jezikom govorimo mi, njegove su rečenice oformljene tradicijom našeg govora, Kanižajeva sklonost ruganju, to je i naša sklonost, a ne znam jezik toliko sposoban za to kao što je kajkavski, ali stara je istina da se nitko ne ruga drugome a da se ne ruga i sam sebi.

Koprivnici

Kam god ideš,
njoj se vrneš.
Nek ide se skup k vragu!

Kakva je god,
imaš ju rad,
malu, malu al dragu.

Nigder ljudi nesu tak jalni
kak v Koprivnici,
nigder ljudi nesu tak šalni
kak v Koprivnici.
Da te vtope v jedni žlici
to ti more biti samo v Koprivnici!

Nigder ljudi nesu prefrigani
kak v Koprivnici,
nigder ljudi nesu tak frigani
kak v Koprivnici.
Da te vtope v mali žlici
to ti more biti samo v Koprivnici!
(1967.)

A kako kaže njegov **Pavo Toka**:

Đelekovec, Jembrovec,
Mala Toka, Velka Toka,
Legrad, Selnica!
Dale sela nega.

Kaže Matoš: Najbolje se knjige stvaraju često kao ljudi: ne baš ozbiljno. Vrijedi li to za Kanižajevu knjigu **Kralju Tomislavu**? Lakoća kojom se čita sugerira i lakoću stvaranja, iako to ne mora biti tako. Kanižaj ne podnosi stegu kao i većina ljudi, Kanižaj se ruga glupanima što nam se dopada jer mislimo da smo izuzeti, Kanižaj je brz na jeziku, na čemu mu mnogi zavide, Kanižaj je domoljub i Podravec na što smo ponosni, Kanižaj ima kuraže zbog čega ga poštujemo. I volimo njegove knjige.

Joža Skok u spomenutom osvrtu na Kanižajevu knjigu (KAJ, 1970) spočitava Kanižaju lascivnost u izrazu. Ona uistinu i postoji, ali to nije Kanižajev izum, Kanižaj je samo preslikao govor našega puka, a taj je govor često sablažnjiv i bestidan. O sablažnjivim izrazima mnogo se pisalo, oni su jedno vrijeme bili u modi, a bili su protuteža lažnoj uštirkanosti, snobovštini i neiskrenosti. Psovka jeste narodna sramota, ali u narodnom govoru ona nema onu sablažnjivu i bestidnu težinu kakvu ima u gradskom društvu i u Kanižajevim pjesmama je treba tako i shvatiti.

O Kanižajevoj knjizi **Kralju Tomislavu** nije ovim dosad rečenim rečeno onoliko koliko se o ovoj knjizi mora govoriti. Mnogo je tu još nezaobilaznih pjesama kao: prekrasna i prkosna pjesma **Onem kaj so krivi za Miškinino smrt**, pa cijeli niz pjesama nazvanih **Prijateljske**, pa pjesme nazvane **Mefke**, pa **Ljubavne**. Sve one nose neponovljivi kanižajevski huncmutarski duh, onaj koji je u ovoj knjizi često tek naznačen, a koji će se rascvasti u drugim njegovim knjigama. Osebuja kanižajevska vizija života i svijeta (Ernest Fišer) pretače se u njegove druge, i "dječje" i "nedječje" knjige. On će uvijek reagirati na svoj kanižajevski način pa će u Večernjem listu 27. srpnja 1992. objaviti ovu aktuelnu Molitvu:

Bože, poslije rata
hrvatskom rodu
umjesto oslobođenja
daruj slobodu.

O Kanižajevim knjigama za djecu pisali su dr. Ivo Zalar, dr. Skok, Pulić i drugi. Ovaj prikaz nije namijenjen Kanižajevim knjigama za djecu, ali od mnogobrojnih njegovih knjiga za djecu spomenimo **Zapise odraslog limača**, knjigu u kojoj prepoznajemo Koprivnicu iz Kanižajevih školskih dana. Knjiga se čita u jednom dahu ne samo zato što je to naš grad i što govori o ljudima koje znamo, o zafrkantima i fakinima, nego i zato što nas pisac vodi kroz jedno vrijeme svojom duhovitom, okretnom i neobično spretnom rečenicom, zanimljivom i djeci i odraslima.

Kanižaj je i vrlo poznat aforist. Francuski književnik i novinar Joseph Kessel rekao je da je pravi aforizam svemir u kaplji vode. Kanižaj ima mnogo svemira u kaplji vode. Od prve poznate zbirke aforizama u 5. st. prije n. e. (Hipokrat) do danas stvoreno je tisuće i tisuće aforističkih tekstova iz svih područja ljudske djelatnosti i o svim stranama života, a ako se tome pridodaju i narodne poslovice, onda je to ogromna literatura u kojoj nije jednostavno naći svoje mjesto. Zbog svoje majušne forme aforizam se lako zagubi u vremenu, a preživi samo onaj iza kojega stoji inteligentan, duhovit i iskričav stvaratelj kakav je Pajo Kanižaj. Majušnost forme nije i mala vrijednost, ili kako kaže Pajo Kanižaj: velik aforizam je malen. Velik po smislu, malen po prostoru u jeziku.

Evo nekoliko Kanižajevih aforizama:

Pisao konj satiru ali ga brzo pretvoriše u zeburu.
Bolje je biti pametan na jednom nego glup na pet jezika.
Mesaru je goveđi jezik važniji od materinjeg.
Živ sam se pojeo kad sam bio na dijetei.
Sloboda mišljenja često se plaća slobodom kretanja.
Najviše mi je gorjelo pod petama kad sam bio na ledu.
Bio je to takav prekršaj da ambasador nije uručio notu nego cijelu kajdanku.
Kad brod tone, kapetana već čeka jahta.

Možda će netko u Kanižajevim aforizmima tražiti sličnost s aforizmima Stanislawu Jerzy Leca jer često iste situacije stvaraju i iste misli, no duhovitost se ne može imitirati kao ni mudrost. Da bi postao i ostao Pajo Kanižaj, mogao se ugledati samo u Paju Kanižaja.

Reče netko da humorist ima urođeni smisao za humor, rađa se s tom sposobnošću kao šišmiš sa svojim čuvenim radarom. Pajo Kanižaj ima taj urođeni humoristički radar kojim nam pokreće naš musculus risorius (mišić smijeh). Rimski pisac Kvintilijan kaže: Ako postoji nadarenost, onda je to izazivanje smijeha. Pajo Kanižaj potvrđuje tu Kvintilijanovu misao.

Može se taj naš Pajo preseliti ne samo u Zagreb nego i na Mars, on će uvijek ostati naš simpatični, klafrasti i spametni Podravec jer:

Drava, Drava
mrzla voda
donesla me
k tebi roda!

Na početku
prvog čina
žufka, slatka
Podravina!

Od sreće sem
k zvezdem skakal,
v sebi soze
sem pretakal!

Celog sveta
prestonica
bila za me
Koprivnica!

Na dekličke
tu sem vrebalo
v najlepšu
se zatelebal!

Pak sem onda
vu svet tišel
jesi videl
kak sem zišel!

Vu Zagrebu
mi je glava
al čez srce
dere Drava!

I na kraju
zadnjeg čina
žufka, slatka
Podravina!

(Žufka, slatka Podravina)

Nije Pajo Kanižaj održao ni jedan književni domjenak, bilo sa djecom, bilo s odraslima, a da nije govorio ovu svoju pjesmu. A pjesma se nalazi u zbirkama **Jedna stvar na p, Zeleni brkovi, Zdrprmapan**, nalazi se u antologijama za odrasle i za djecu.

Jer, na kraju svakog čina uvijek - draga, slatka i žufka Podravina. Ta dozlaboga ozbiljna, ali i dozlaboga smiješna Podravina!